



PÅ VINGERNE

Det er en grim morgen i januar, og jeg sidder i flyet på vej til Tenerife. Jeg er så eddertræt, så grim, så pokkers vred. Nej, ikke vred, *irriteret*. Jeg er så pokkers irriteret. På alt, men mest på mig selv, og det gør mig helt kuldslået indeni. Jeg har været vred i så lang tid. En cementeret, grå masse, der gør mig stiv. Som giver mig lyst til at drikke for meget vin og glemme alt, hvad der er grimt. Som for eksempel januarmorgener.

Jeg har altid hadet januar.

Jeg sidder her i flyet og læser Erica Jongs *Luft under vingerne* og prøver at se med lidt mildere øjne på alting, måske oven i købet føle mig lykkelig for en stund?

Jeg er kun tredive år, men ak, så bitter. Faktisk en rigtig bitterfisse.

Det var jo ikke meningen, at det skulle blive sådan. Jeg drømte jo bare om kærligheden ligesom alle andre. Men en mistanke, som måske er en erkendelse, er begyndt at spire i mig, og den giver mig dybe sår i sindet: *Hvordan skal vi nogen sinde få ligestilling i samfundet, når vi ikke engang kan finde ud af at leve ligestillet med den vi elsker?*

Jeg er tredive år, nøjagtig ligesom Isadora i *Luft under vingerne*, men langt trættere og mere kedelig. Familiehelvedet har drænet mig for energi, og jeg er fuld af følelsesmæssige pletter. Jeg kunne være hende. Jeg kunne være dig, Isadora, hvis jeg ellers kunne føle noget. Men det hele er tillukket, og jeg er ikke engang bange for at flyve.

Og jeg ved ikke, hvordan jeg skal overleve uden at blive ved med at være bitter, når der er så mange grunde til at være det. Alle de kvinder man ser med nedadvendte mundvige og et tomt blik i øjnene. Dem der snerrer ad dig i supermarkedet, fordi du står i vejen for mælken. Som giver dig lyst til at snerre igen: *dumme kælling!* Som gør dig i dårligt humør resten af dagen. Måske fordi de minder dig om noget?

Det slog mig forleden, at der er stor risiko for, at jeg selv bliver sådan en om tyve år. Jeg er allerede halvvejs inde i min forvandling til bitterfisse. Det er en proces, der forekommer uundgåelig, når vi nu lever i et samfund som diskriminerer, voldtager, mishandler og krænker piger og kvinder.

Men jeg prøver at tænke på det, hver gang jeg ser sådan en vrissen dame: At dybt inden i hende er der en glad lille pige, som engang drømte storslåede drømme uden begrænsninger.

Jeg sidder her i flyet og læser min bog om Isadora. Hun er på vej til en psykoanalysekonference i Wien sammen med et hundrede og sytten psykoanalytikere og sin psykoanalytikermand, Bennett.

Der er ikke et hundrede og sytten psykoanalytikere med på mit fly, der er kun mig og cirka tres andre januaragustne stakler, der ser mere eller mindre ulykkelige ud hver og en. Jeg er heller ikke på vej til drømmenes møde eller et vidunderligt gnidningsløst knald med en eller anden fremmed og vidunderlig mand. Kun til et hotel med små lejligheder, som jeg går ud fra vil være befolket af pensionister, en børnefamilie eller to og så mig. Men alting var jo også meget sjovere i 70'erne, da Erica Jong skrev

Luft under vingerne. Og det er til dels derfor, jeg sidder her og er en bitterfisse.

Mens hun kunne bolle løs, gå i analyse, tage stoffer til fester, være venstreorienteret og med i en stor, fed kvindebevægelse, måtte jeg være teenager i de antifeministiske, angste 80'ere, hvor alting var mørkeblåt, selv mascaraen.

Erica Jong udmøntede begrebet *det gnidningsløse knald* – det skyldfri, rene møde, knaldet der er befriet for al fortrydelse og historie, fri for magtkampe. Men det var dengang, var det, i 70'erne. Tredive år senere, i en helt anden verden, udmønter jeg begrebet *bitterfisse*. Det er tynget af skyld og ladet med alle de uretfærdigheder, der er sket gennem historien. Tynget af kønnenes magtkamp. Det er sådan, man bliver i dette samfund. Hvis du altså er kvinde.

Mens Isadora prædikede det gnidningsløse knald og feststoffer, fik min generation forelæsninger om aids og misbrugsproblematikker.

Da vi senere blev voksne og gerne ville begynde i terapi, var køerne uendelig lange, fordi svaghed ikke stemmer overens med den frie markedsøkonomis myte om evig succes. Og netop som vi var klar til at træde ud på arbejdsmarkedet, var Sverige trådt ind i en dyb lavkonjunktur med en arbejdsløshed, der ikke var til at spøge med.

Og i dag er det januar, og jeg sidder i et fly og læser om Isadoras gnidningsløse knald. Og om Bennett og Adrian, hendes mand og hendes elsker.

Ved siden af mig sidder et par i trediverne, og idet jeg finder min bog frem, kan jeg høre, at pigen græder. Hun sidder og kigger ud ad vinduet, og hendes skuldre ryster. Hendes kæreste, en mand i jakkesæt og med kort, velklippet hår, ser, at jeg ser. Han peger på min bog og himler med øjnene.

– Du må undskylde min kæreste, hun har flyskræk. Hun skulle måske læse din bog, siger han og prøver at le. Men latte-

ren sidder fast i halsen på ham og lyder bare fæl. Jeg fatter ikke, hvad det er, du er bange for? Du ved jo, at det er farligere at køre bil end at flyve!

Han ser igen på mig for at få medhold, men jeg kigger ned i min bog. Hun vender sig om mod ham og græder ved hans skulder.

– Jeg ved det godt. Det er så dumt af mig, men jeg kan ikke gøre for det.

Stewardessen kommer herhen, hun er en ældre kvinde med en stor og tryk barm. Hun bøjer sig ind over os og taler med sin omhyggeligt malede, lyserøde mund. En beroligende stewardessestemme og venlige øjne, der ser ind i Pigen med Flyskræks øjne.

– Har du lyst til at komme ud og se, hvordan det ser ud i cockpittet, hvor piloterne sidder? spørger stewardessen og spreder en duft af tør dameparfume omkring sig, og jeg kan godt lide hende. Det tror jeg også, at Pigen med Flyskræk kan, hun er vist glad for, at der er nogen, som prøver at trøste i stedet for at håne hende.

– Nej tak, det tror jeg ikke. Det plejer at gå over, lige så snart vi er i luften. Det er værst, når vi letter, og når vi lander.

– Sådan er det for de fleste, svarer stewardessen. Skal jeg hente dig en whisky?

– Ja tak, meget gerne, siger Pigen med Flyskræk og ser taknemmeligt op på sin gode fe. Hendes kæreste sidder tavs ved siden af og ser ud, som om det hele er pinligt. Et *optrin*.

Vi flyver. Højt. Det drøner i ørerne, og jeg er glad for, at vi flyver nu.

Stewardessestemmen i højtaleren taler blidt til os. Vi er sååå velkomne om bord, og hun håber, at vi får en behagelig rejse. Og tænk, netop i dag har hun en række *fantastiske* tilbud. Til os alle sammen.

– En parfume til kun et hundrede kroner *fra det kendte ita-*

lienske modehus Gucci. Eller hvorfor ikke tre mascaraer, der gør øjenvipperne lange, sorte og smukke. Til en meget fordelagtig pris.

Jeg ved ikke, hvornår de stakkels stewardesser også blev tvunget til at optræde som købmænd, men Pigen med Flyskræk køber mascaraerne, og hendes kæreste bliver ved med at sidde og være mopset i tavshed i stedet for at trøste hende.

Der bliver sat små bakker med morgenmad foran os, og jeg mærker trætheden forsvinde, mens jeg spiser den søde yoghurt og den varme bolle med ost og drikker den sorte kaffe. Måske er det morgenmaden, måske whiskyen, der har fået Pigen med Flyskræk til at falde lidt ned, for nu er hun holdt op med at græde og har lyst til at snakke.

– Er du aldrig bange for at flyve? spørger hun.

– Næ, men så er der så meget andet, jeg er bange for! svarer jeg. Jeg vil nødig have hende til at føle sig endnu mere dum, end hun gør i forvejen. Og desuden er det sandt. Jeg er bange for alt muligt, at gå alene hjem fra undergrundsbanen om aftenen, at køre bil, at cykle, ikke at være elsket.

Hun spørger, om jeg rejser alene, og da jeg svarer ja, kigger hun på mig med store øjne.

– Gud, hvor er du modig! Det ville jeg aldrig turde.

Jeg bliver lidt glad over, at der er et menneske, som synes, at jeg er modig. Selv om det kun er en pige med flyskræk. Jeg smiler bredt til hende og fortæller, at jeg har en lille dreng på to år derhjemme, som forhindrer mig i at sove om natten, og nu har jeg brug for at komme lidt væk fra det hele.

– Han hedder Sigge. Vil du se et billede af ham? spørger jeg og viser hende stolt det fotografi, jeg altid har på mig. Det er på én gang et trofæ og en påmindelse, hvis jeg skulle glemme, at han findes, for det kan ikke fornægtes, at mine dagdrømme oftere og oftere handler om den store, frie ensomhed. Og drømmene efterlader mig med en tyk skyldfølelse og indelukthed.

Jeg må erkende, at det er mig, som har et behov for at forklare, at jeg skam er helt normal og har et familieliv und alles, men det har snarere den modsatte effekt på Pigen med Flyskræk. Hvis jeg før var modig, fordi jeg tør rejse alene, er jeg nu mistænkelig.

– Men kommer din lille dreng ikke til at savne dig?

– Jo, og jeg kommer også til at savne ham, men jeg tror, at jeg bliver en bedre mor, hvis jeg får en uge til at hvile ud i.

Pigen med Flyskræk ser på mig med smalle øjne.

– Nu er det jo kun en uge, siger jeg bedende, men hun er skånselsløs.

– Men for en toårig er en uge ligesom rimelig længe, er det ikke?

– Jo, siger jeg.

Pigen med Flyskræk tager sin kærestes hånd og giver ham et kys på kinden. Han løfter blikket fra sin avis og kysser også hende. De ser kærligt på hinanden og føler sig meget enige.

Det gik allerede op for mig, at det er mærkeligt at rejse væk fra mand og barn i en uge, da jeg fortalte det til min familie og mine venner. “Går det dårligt mellem Johan og dig?” spurgte de fleste. Og det gjorde det måske nok. Det var sådan okay januarlidenskabeligt efter en intensiv familieturné i Västerås hele julen. Men ikke værre end det plejede, der var ikke nogen ægteskabelig krise eller den slags. Kun lidt usædvanlig træthed, kombineret med daglige logistiske mesterskaber i at hente Sigge i vuggestuen og to fuldblodskarrierer, som vi begge har et skadeligt afhængighedsforhold til.

Og så er den der pludselig, når du vågner, en afgrund der for eksempel opstår på en mørk januarmorgen. En bundløs træthed. Jeg kiggede ud over snedækkede tage og konstaterede tørt, at det var smukt. Et eventyrlandskab. Et kort øjeblik var der en gnist, men den druknede hurtigt i en saglig konstatering. En indelukket, som jeg efterhånden kun kender alt for godt.

Hvornår forsvandt gnisten mellem os? Jeg kiggede over på min mand, som spiste morgenmad på den anden side af bordet. Han læste sportssiderne med samme indelukkede utilnærmelighed, som jeg læste kulturtillægget. Jeg prøvede at lytte efter, hvad de sagde i radioen, men de sagde bare en masse ord, og jeg sad og ønskede, at jeg var sådan en, der hørte musik om morgenen i stedet for morgenradio. At jeg var sådan en, som drak te i stedet for en væmmelig kop kaffe, at jeg spiste morgenmad i en sofa, mens jeg lyttede til klassisk musik og tænkte. Men kaffe forgifter en mere, og radioen forstyrrer, og der var noget i det, der var tiltalende, og som passede godt til indelukkeheden.

Sigge legede inde på sit værelse, og jeg blev i dårligt humør, da jeg kom til at tænke på, at vi inden længe skulle stresse igennem snesjappet hen til vuggestuen og derefter videre til undergrundsbanen, der ville være propfuld af folk, og med ruder der duggede af fugt.

Altid stresset, altid træt og ofte i dårligt humør. Mit hår ville blive helt vådt, fordi jeg glemte min hue på redaktionen i går, og jeg vidste, at jeg ville komme til at fryse. Og jeg kunne mærke, at jeg hadede januar. Inderligt og dybfølt.

Nogle gange gjorde det så ondt, at jeg var nødt til at lade, som om jeg var med i en film. Jeg spillede en rolle, indelukket småbarnsmor. Poserede på sofaen i kinesisk badekåbe. Måske var jeg smuk?

Vores bryllupsfoto hænger på væggen ude i entréen. Som en storsmilende erindring om alt det, vi drømte om. Alt det, vi *ville*. Det styrtede ned hele dagen, så jeg blev gift i en gul regnfrakke.

Jeg stirrede på fotoet og så på mine forgrædte øjne og det regnvåde hår, der klæbede til mit hoved. Jeg græd, fordi jeg var så rørt over al den betænksomhed, al omsorgen og varmen, som strømmede imod os fra vores familier og venner.

Dengang følte det så stort og voksent og smukt, at vi giftede

os. Men efter kun nogle måneder var jeg nødt til at joke med det absurde i, at *jeg* var blevet gift.

Det var ikke, fordi jeg ikke elsker Johan. Det har jeg altid gjort (bortset fra et år med ægteskabelig krise), men sandheden var, at *jeg ikke kunne klare, at jeg var blevet gift.*

Jeg kunne ikke holde den beskidte medgift ud, som følger med ægteskabet. Den dårlige smag i munden, når man tænker på, hvad ægteskabet står for. Århundreders undertrykkelse, millioner af ulykkelige skæbner, der hvædede i baggrunden.

Jeg ved ikke, hvordan jeg skal håndtere mine ambivalente følelser: At jeg vil være gift, samtidig med at jeg ikke kender et eneste lykkeligt ægteskab. Det er som at have en blist på tungen, som man ikke kan lade være med at mærke på. Selv om den svier. Jeg kan ikke lade være med at læse alle de ægteskabskritiske bøger, der nogensinde er blevet skrevet, især dem fra 70'erne.

Det er derfor, jeg læser *Luft under vingerne* igen og igen, det er derfor, jeg sluger Suzanne Brøgers fortvivlelse over kernefamilien, som om den var min egen, og det går op for mig, at den faktisk er min egen.

Jeg kender ingen lykkelige familier eller ægteskaber. Ingen. Ingen i min nære omgangskreds – farmor og farfar, mormor og morfar, mor og far, tanter og onkler, venner. Alle er ulykkeligt gift. Narrede af kærlighedsmyten.

Mit eget stakkels hoved er stoppet fuldt af falsk kærlighed.

Der bor en Lill-Babs-kvinde i mig. En Sue Ellen-kvinde med trutmund, der sitrer, hver gang JR-manden skuffer hende. Lill-Babs og Sue Ellen er trætte, kedelige og ret triste, men aldrig vrede. De tager bare en lille slurk af deres champagne og bliver så tilpas berusede, at de snerrer: Jeg afskyr dig. Lige nøjagtig så lavmælt, at JR-manden ikke kan høre det.

Mit stakkels hoved er fyldt med billeder, der fortrænger

enhver lille gnist af ægte følelse. Alle billederne af, hvordan kærligheden skal smage, gør det svært at smage efter, om den er sur. Eller salt. Eller sød.

Forhistorien skal være romantisk og fuld af tossede, sjove og tilpas dramatiske møder og forviklinger. Fuld af begær, men så. Så forstummer alting, og man kæmper desperat for, at det skal blive ved med at være lige så ophøjet og vidunderligt. Og ingen, ikke engang dine nærmeste veninder, taler med dig om smerten. Den rigtige smerte, som man ikke må forveksle med den falske klagesang, som kvinder en gang imellem synger for hinanden. Den overfladiske smøre, der handler om, hvor håbløse deres mænd er, samtidig med at de bliver ved med at lave al maden, gøre hele huset rent og følge og hente børnene til og fra daginstitutionerne. Det er en jamren, som måske er udtryk for den egentlige smerte, der ligger under det hele og skaber grobund for cancerknuder. Men det er en jamren, der ikke har kræfter til at trække det store raseri og de grundlæggende forandringer i gang. Det er en jamren, der ikke fungerer som andet og mere end en ventil, og som bevirker, at kvinderne bliver ved med at forsømme deres eget liv og intellekt, mens al deres energi bliver lagt over på mændene.

Den egentlige smerte får dig til at spørge dig selv, om du i virkeligheden ville være lykkeligere, hvis du havde valgt et andet liv.

Den får dig til at se dig omkring og spørge dig selv, om der er noget i vejen med dig. Om der er noget, du ikke har fattet, som alle andre har forstået. Indtil det går op for dig, at den tordnende tavshed skyldes, at alle andre er travlt optaget af at passe deres egne kærlighedsløgne.

Jeg prøver at forstå, hvad det, Suzanne Brøgger skriver, i grunden handler om.

Ægteskabs-problemet stammer fra det tidspunkt kærligheden begyndte at trænge ind i familien, hvad den jo slet ikke var beregnet på. Deraf miseren ...

Måske var det mere enkelt, dengang ægteskabet byggede på fornuft og var en forretningsmæssig forbindelse i al venskabelighed?

Så slap folk i hvert fald for alle de romantiserede forventninger. Men i samme øjeblik romantikken og kærlighedsmyten kom ind i billedet og tog patent på tosomheden, dukkede skuffelsen også op. Måske var det dengang, den frie kærlighed blev kidnappet og reduceret til noget, der kun er for to, kvinde og mand? Tosomheden, skriver Suzanne Brøgger, er en organiseret form for ulevet liv. *En række ikke-møder*. Og det er næsten det smukkeste, jeg nogensinde har læst.

Hvis jeg så bare var en frikirkelig, fjollelykkelig hustru og moder. Det er direkte nedbrydende at bære rundt på en forestilling om mig selv, der mere ligner det liv, jeg levede i begyndelsen af 90'erne, før jeg mødte Johan. Alle festerne, alle mændene, al tiden, al søvnen, al friheden.

Det er faktisk lige så nedbrydende som at dagdrømme om 70'erne. Når afstanden mellem dagdrømmene og virkeligheden bliver for stor, så er det, at man bliver en bitterfisse. Jeg prøver at kæmpe imod, men problemet er, at der faktisk er en del gode grunde til at blive det, som man ikke kan se bort fra. Grunde som alle sammen fører til bitterfisse-analyser. Alle de konspiratoriske fakta, jeg læser og hører, som bekræfter det, jeg havde på fornemmelsen.

Desuden er det januar, jeg er tredive år, småbarnsmor og har været gift i syv år.

Syv år! Og alting er ligesom indesluttet. Og jeg hader januar. Noget så inderligt.

Det eneste, der kan hjælpe i øjeblikket, er varme bade. I fire uger har jeg hver aften nedsænket min krop i varmt vand i badekarret. Det trøster og omslutter mig, gør mig varm og vægtløs og vidunderligt snurrende i hovedet. På badeværelset kan jeg låse mig inde og nægte at svare på tiltale.

I badekarret har jeg læst og trøstet mig med Isadoras længsel.

Længslen efter engang imellem at tage på tommelfingeren ud i det blå for at finde ud af, om man stadig kunne leve alene med sig selv inden i hovedet, finde ud af om man kunne overleve i en hytte i skoven uden at blive skør, kort sagt, at finde ud af, om man stadig var hel efter at have været halvdelen af noget i så mange år (som bagbenene på et hestekostume på en varietéscene).

Fem års ægteskab havde givet mig en uimodståelig lyst til det alt sammen: Lyst til mænd og lyst til at være alene. Lyst til sex og lyst til at leve som eneboer. Jeg vidste godt, at mine lyster modsigde hinanden – og det gjorde det bare meget værre.

I badekarret lå jeg og læste og tænkte, at jeg elskede Isadora og hendes forvirring, men at jeg ikke selv havde lyst til sex. Eller til at have en affære med en eller anden ulykkelig idiot. Ikke engang det. Jeg tænkte, at så vidt var det altså kommet, at selv mine dagdrømme handler om ensomhed og tid. At kunne sove og tænke uforstyrret.

En dag i sidste uge blev mit januarliv simpelthen uudholdeligt. Torsdag morgen cyklede jeg hurtigt og hidsigt gennem byen og nåede, gennemblødt af sved, frem til Psykoterapiinstituttet. Nogle minutter senere var jeg topirriteret over, at kvinden i kassen ikke kunne veksle min hundredkroneseddel. De mangler altid vekslepenge i kassen, som om de ikke vil være ved, at de tager sig betalt. Prøvede at tørre sveden af med de dårlige

papirhåndklæder, de har på deres toilet, men det hjalp ikke, for jeg svedte stadig alt for meget. Jeg vidste, at terapeut-Niklas sad og ventede, og som så ofte før begyndte jeg at græde ude på det toilet. Jeg ved ikke, hvor mange gange jeg har stået derude og syntes, at det var synd for mig. Der er noget med Niklas, der fremkalder den store sorg. En varm tilladelse til at være lille og ynkelig og vide, at han alligevel er der og kan rumme mig. Den rare storebror, en mandlig relation der for en gangs skyld ikke er belastet af vildfarent begær.

Så sad jeg der over for ham og beklagede mig over januar-morgener, søvnmanglen, og at der ikke længere er nogen gnist mellem Johan og mig. Jeg fordømte indelukkeheden og bandede over, hvor inderligt jeg længtes efter bare at stikke af fra det hele.

Han så på mig med sit venlige blik, som jeg holder så meget af.

– Hvad forhindrer dig egentlig i at gøre det? spurgte han sagligt.

Jeg så på ham og kunne ikke svare. Hvad forhindrede mig? Ingenting, egentlig. Mit job stod ikke i vejen, min partner gjorde heller ikke, og pengene var heller ikke et problem. Min tøven handlede om noget helt andet. Noget uudtalt, en forbudt følelse. Som om jeg var på vej til at begå en frygtelig forbrydelse.

Da jeg ikke kunne svare på, hvad det i grunden var, der forhindrede mig i at tage af sted, blev jeg så desperat, at jeg gav mig til at lede efter rejser samme aften.

Jeg turde ikke rejse langt væk, for det er jeg for fej til. Og min længsel efter sol og varme var for stor til, at jeg ville vælge en spændende storby. I stedet blev det en tur til Tenerife, et rejsemål der passer bedre til den utjekkede kvinde, jeg er. Eller er blevet.

– Jeg er nødt til at komme væk, forklarede jeg Johan, som

godt nok ikke stillede sig i vejen for det, men som heller ikke ligefrem var glad.

– Det vil gøre underværker for vores ægteskab, jeg vil komme hjem som et nyt menneske, fortsatte jeg. For jeg havde brug for hans velsignelse til at rejse, selv om det kun handlede om en dum, lille charterferie til Tenerife i en uge. Det føltes tabuiseret nok, som det var, at rejse alene væk fra mand og barn.

Men jeg rystede ved tanken om Siggens straf. Hans bortvendte ansigt, hans øjne der ikke vil se ind i mine. For selv om Johan har været ude at rejse tyve gange så meget som mig, siden Sigge blev født, så har Sigge været rasende på mig, hvis jeg har skullet væk i ny og næ. Johan kunne være væk i ugevis, og Sigge savnede ham bare, kærligt og storsindet. Han kastede sig i Johans arme, når Johan var hjemme igen, og virkede overlykkelig. De få gange, jeg har været væk mere end en nat, kunne det vare timer, før Sigge holdt op med at ignorere mig. En kold beslutsomhed, der skræmte mig. Og som gav mig endnu mere skyld. Engang spurgte jeg Johan, hvorfor han troede, at Sigge reagerede, som han gjorde. Han svarede hurtigt og selvsikkert:

– Jeg har aldrig dårlig samvittighed, når jeg rejser, men du får så meget skyldfølelse, at du er lige ved at kaste op over det. Og din dårlige samvittighed bekræfter Sigge i, at han har ret til at være vred på dig.

Jeg stod helt stum og stirrede i lang tid.

Det var jo fuldstændig indlysende.

Det mærkelige var, at hele mit liv, hele verden, var fuld af den slags forvirrende paradokser.

Og jeg prøver at lade være med at føle skyld, men den sidder der alligevel, dybt derinde, hvor den ikke er til at komme til.

I Arlanda var alle butikker åbne, og folk gik omkring og shoppede parfumer, alkohol og slik, selv om klokken kun var halv seks om morgenen. Jeg gjorde det også. Jeg overvejede et øjeblik,

om jeg skulle sætte mig ind på The Swedish Vodka Bar sammen med mændene og bestille en ren vodka med is. Så kunne jeg blive beruset og lade, som om jeg var verdensvant og single i stedet for den gifte, trætte småbarnsmor. Men så virkede kiosken mere tillokkende på mig med sine ugeblade, aviser og mineralvand.

Jeg blev hele tiden mindet om alt det, jeg ikke følte, alt det, jeg ikke ville. Jeg tænkte på Isadora og spekulerede på, hvordan det ville føles at være lidt mere som hende. Lidt friskere på al muligt. Selv om det skaber mere skyld og angst. Hellere angst end dette ingenting.

Isadora bliver forgabt i fremmede mænd. Stirrer på bulen i deres bukser, fantaserer om, hvordan de er i sengen. Sidder på et tog og tager manden overfor med øjnene. Fuld af skyld, ganske vist, men alligevel herligt liderlig.

Og hvad med alle de andre længsler som ægteskabet kvalte?

Jeg ved det ikke. Jeg ved bare, at jeg havde for mange længsler, som trak i alle mulige retninger. En længsel og et savn, der var så stort, at det gjorde mig indelukket.

Jeg stod der og ledte mellem ugebladene, og det gik op for mig, at uanset hvilket jeg valgte, ville jeg blive ulykkelig. Jeg så, hvordan de skreg deres budskab ud om skønhed, grimhed, vægten, vægten og vægten. Der var ikke noget tilsvarende mellem mændenes sports- og motorblade, og da det gik op for mig, følte jeg det velkendte sting af misundelse, som lige så stille var ved at forvandle mig til en vaskeægte bitterfisse.

Der var mindst fire bryllupsmagasiner, der sloges om pladsen i stativet, og jeg ville sådan ønske, at vi skrev 1975 i stedet for 2007. At jeg hed Isadora og var en fri kvinde i New York i stedet for en kedelig mor fra Stockholm. Eller at jeg i det mindste var en karrierekvinde uden skyggen af dårlig samvittighed.

Vi er simpelthen blevet fuppet. Det var der en ugebladsdronning, der bekræftede for mig engang, da jeg interviewede hende. Hun havde startet indtil flere store kvindemagasiner og prydede omslagene med både navn og billede. Over en tallerken pasta med kantareller fortalte hun glad og fro om, hvor sjovt det var i 70'erne.

– Vi tænkte ikke så meget på vægt og sådan. Vi vidste knap nok, hvad cellulitis var.

Hun forstod ikke, hvorfor jeg var så oprørt, og jeg tror nok, at hun brugte ordet “bitter” om mig, da hun forsvarede indholdet i sine ugeblade.

– Hvorfor er du så bitter? spurgte hun.

Og det var på en måde fantastisk, her sad kvinden, som i sine ugeblade havde oplyst en hel generation svenske kvinder om, hvad cellulitis er, hvordan du slipper af med det, og hvordan du samtidig kan tabe dig ti kilo, og hun fortalte mig, hvor meget sjovere det var dengang i 70'erne, hvor kvinder var fri for at tænke på al den slags.

Jo, vi er bitre. Jeg er i hvert fald.

Jeg købte ikke noget blad i kiosken, jeg havde jo min Isadora med flyskræk. Hun kan i det mindste få mig til at grine.

Nina Simone synger i hørebøfferne, og kaptajnen har netop informeret os om, at vi flyver mange tusind meter oppe i luften, og tanken om ensomheden, der venter forude, får mig til at smile stort og saligt. Helt gennemsyret af bitterhed er jeg vist ikke. Nu realiserer jeg jo til dels mine dagdrømme om ensomhed og søvn.

Samtidig gnaver min dårlige samvittighed i mig, alle de ældgamle tabuer.

Hvorfor virker egoistiske kvinder så voldsomt provokerende på alle, mens det for mænd snarere opfattes som en normal tilstand at være egoistisk? Det må da have *et eller andet* at gøre

med, at vores kulturs religion begynder med en voldtaget kvinde?

En helt igennem selvopofrende kvinde, som kristendommen lige siden har opfordret os til at dyrke netop på grund af hendes mangel på egoisme. Selv om man ikke bryder sig om at opfatte den ubesmittede undfangelse helt bogstaveligt som en voldtægt, men hellere vil holde sig til den symbolske udlægning, hvor jomfru Maria bliver befrugtet af en engel, så kan man ikke se bort fra, at hun må have været rædselsslagen. Hun er jo bare en alt for ung pige, en teenager, da hun bliver gravid med Jesus.

Ikke engang Rosemary kan lade være med at elske sin satansunge i Roman Polanskis film *Rosemary's Baby*. Hun bliver gravid og aner intet ondt, efter at hendes mand har indgået en pagt med deres djævletilbedende naboer. En nat hvor de har fyldt hende med bedøvelsesmidler, lader hendes mand Satan gøre hende gravid. Det er en slags omvendt version af kristendommens Jesusfortælling, bare med en uhellig ånd. Rosemary har det skidt gennem hele graviditeten, og hun aner en sammensværgelse, men kan ikke finde nogen egentlige beviser for, hvad der er foregået. Da hun til sidst indser sammenhængen, er det for sent, og hun bringer med store smerter sit barn til verden. Men trods alt det, der er sket, får moderinstinktet alligevel overtaget, da hun vågner op af bevidstløsheden. Selv om hun ved, at hendes baby er Satans søn med røde øjne, drages hun modstræbende til ham, overvældet af moderfølelse. Roman, hendes nabo, der er hjernen bag sammensværgelsen, opfordrer hende ivrigt til at gå hen og se sin søn. Rosemary tøver af skræk for, hvad hun vil få at se.

– Du prøver på at få mig til at være hans mor! siger Rosemary til Roman.

– Men er du da ikke hans mor? spørger han. Jo. Det ender med, at Rosemary tager det grædende barn op og trøster ham i sine arme. Hun *er* hans mor.

Jesusbarn eller Satansbarn – de fleste af os elsker tilsyneladende vores børn fuldstændig umådeholdent. Det er en følelse så stærk, at den binder os til dem for livet. Selv kvinder, der er blevet gravide efter en voldtægt, har ofte en helt utrolig evne til at elske barnet.

Jeg ville bare ønske, at jeg kunne elske på den samme frie måde som mændene og fædrene. Erkendelsen af hvor tyngtet af skyld rollen som mor er, i hvor høj grad den bliver taget for givet, og hvor mange krav der bliver stillet til den i sammenligning med farrollen, gør mig til en misundelig bitterfisse. Jeg vil også være mand og opleve, hvordan det føles, at hele samfundet klapper i hænderne, hvis jeg tager knap to måneder af barselsorloven, mens ikke en kat løfter et øjenbryn, når min kone tager de resterende ti. Jeg vil også være mand og opleve, hvordan det føles, at hele samfundet klapper i hænderne og oplever min kærlighed og mine opofrelser som noget fantastisk, noget *ekstraordinært*.

Jeg ville ønske, at jeg kunne elske mit barn og samtidig nære rene, ubesmittet egoistiske følelser uden at komme i konflikt med mig selv over det. Som jeg for eksempel gør, når jeg drømmer om søvn, ensomhed, sol og Tenerife.

De er begyndt at vise film i flyet, men Pigen med Flyskræk sover dybt på sin kærestes skulder. Bag mig hører jeg en mand vrisse:

– Nu må du da for fanden give dig, kvindemenneske!

En kvinde svarer lavmælt og skamfuld noget uhørligt.

Jeg er den eneste, der rejser alene. Alle følges med nogen. Der er flest familier og par og så nogen, der ser ud til at være kolleger.

Som for eksempel i morges, da jeg skulle med lufthavnsbusen, og billetdamen sagde, at man kunne få to billetter for en billets pris.

– Skal man rejse sammen? spurgte jeg.

Dumt spørgsmål, de kan jo selvfølgelig ikke kontrollere, om man står i forhold til hinanden eller ej. Men jeg kunne forstå, at det alligevel var sådan, det var tænkt, da billetdamen svarede, at hvis jeg syntes, det var umagen værd at spørge en eller anden, om vedkommende ville købe billet sammen med mig og på den måde opnå rabatten, så gik det jo nok.

– Men så skal I sidde sammen i bussen!

Når man bor sammen med en, så tænker man sjældent på, at samfundet bygger på parforhold.

Der er tusindvis af små signaler om det. Som for eksempel at de reklamerer for herpessalve på siderne med kontaktannoncer i avisen. Det er en frygtelig, tarvelig, selvtilstrækkelig og trist påmindelse til alle de singler, der længes efter kærligheden.

I hvert fald vandt min fedtethed, og nu var det jo også meningen, at jeg netop skulle udfordre fikse idéer på dette område. Så jeg begyndte at holde udkig efter et passende menneske at spørge, men der var ret øde på stationen klokken fem om morgenen.

Til sidst fik jeg øje på en fyr på min egen alder og gik hen til ham for at spørge, selv om han havde et ret selvfedt smil på. Han var typen, der selv synes, at han ser godt ud. Jeg begyndte også at smile, for jeg kom pludselig i tanke om en udviklingshæmmet dreng, som jeg havde mødt i parken sammen med Sigge i sommer. Han sad i gyngen ved siden af Sigge, selv om han egentlig var alt for stor til at sidde der og sikkert var langt over tretten år. Han gængede og kiggede på mig og sagde:

– Der står hun i grøn kjole og synes, at hun er så vidunderlig.

Og jeg havde faktisk en grøn kjole på, som jeg selv syntes, jeg var vidunderlig i, og det var så fantastisk, at der var nogen, der kunne se igennem mig.

Fyren, der så godt ud, opfattede naturligvis mit smil som en

invitation, og jeg ville ønske, at jeg var udviklingshæmmet og sagde: “Der står han i sit jakkesæt og synes, at han er så vidunderlig.”

Men jeg smilede i stedet det bedste, jeg har lært, og spurgte, om han ville købe billet sammen med mig, og selvfølgelig ville han det. Og jeg forstår ikke mig selv. Hvorfor opfører jeg mig ikke, sådan som jeg egentlig gerne vil? Men i tirsdags, da jeg skulle købe en bikini til turen og skulle vælge mellem en rød bikini og en mere sportslig, militærgrøn model, valgte jeg den sportslige. Jeg har ikke lyst til at sende de forkerte signaler. Jeg vil være i fred og slippe for det fordømte, rådne spil!

Fyren smilede bredt hele vejen ud til lufthavnen og småsludrede fornøjet om vejret i Sri Lanka og ville vide, hvor jeg skulle hen, og om jeg rejste alene. Og i stedet for at gøre grin med ham, sad jeg bare også der og smilte og sagde ja. Jeg rejste alene.

Og jeg ved ikke hvorfor, men jeg tror, at det er, fordi jeg var så artig og sød, da jeg var fjorten. En behagesyg refleks, en forræderisk fjortenårig længsel efter at blive dyrket.